एकाइ २ · विकासका पूर्वाधार

उत्तरकुञ्जिका · शिक्षकका लागि

पूर्णाङ्क ३०

अङ्क विभाजनमा दिइएका बुँदाका आधारमा अङ्क दिनुहोस्। फरक शब्दमा लेखिएको भए पनि उही कुरा भनेको उत्तर सही मानिन्छ।

१ मुख्य शब्द

ज्ञान · ३

१. विकास
२. दिगो विकास
३. जनसहभागिता
४. बौद्धिक पलायन
५. भूपरिवेष्टित
६. योजना तर्जुमा

प्रत्येकको ०.५ अङ्क।

२ चित्रको नामाङ्कन

ज्ञान · ३

१. डुँड कुलोको पानी खसाल्ने काठको नली
२. पिठो ढुङ्गाबाट बाहिर निस्कन्छ
३. पङ्ख भएको पाङ्ग्रो पानीको धारले घुमाउँछ
४. सोली अन्न हाल्ने काठको भाँडो
५. माथिल्लो ढुङ्गो घुम्छ
६. मदानी पाङ्ग्रो र ढुङ्गो जोड्ने ठाडो काठ

प्रत्येकको ०.५ अङ्क।

३ ठिक कि बेठिक?

ज्ञान · २

i. ✓ **ठिक**
ii. ✗ **बेठिक:** नेपालमा हुलाक सेवा वि.सं. १९३५ मा सुरु भएको थियो; वि.सं. २००७ मा रेडियो नेपालको प्रसारण सुरु भएको हो।
iii. ✗ **बेठिक:** जनशक्तिलाई दक्ष, अर्धदक्ष र अदक्ष गरी तीन वर्गमा बाँडिन्छ।
iv. ✓ **ठिक**

प्रत्येकको ०.५ अङ्क।

४ अति छोटो उत्तर

क. **अङ्क विभाजन** — ज्ञान · १

✓ अप्रिल ७ लेखेमा।

ख. **अङ्क विभाजन** — ज्ञान · १

✓ ७६.२ प्रतिशत लेखेमा।

ग. **अङ्क विभाजन** — ज्ञान · १

✓ गोरखाको मनकामनामा (वि.सं. २०५५) लेखेमा।

घ. **अङ्क विभाजन** — ज्ञान · १

✓ जनशक्ति (काम गर्ने सिपालु मानिस) लेखेमा।

ङ. **अङ्क विभाजन** — ज्ञान · १

✓ विद्युत् (बिजुली) लेखेमा।

च. **अङ्क विभाजन** — प्रयोग · १

✓ परिमाणात्मक वृद्धि लेखेमा।

छ. **अङ्क विभाजन** — प्रयोग · १

✓ उद्यमशीलता लेखेमा।

Science Playground, काठुन्जे, भक्तपुर
विद्यार्थीसहित भ्रमणको समय लिन: https://science-playground.com/booking

ज. **अङ्क विभाजन** **प्रयोग · १**

✓ सञ्चार तथा सूचना प्रविधि लेखेमा।

५ छोटो उत्तर

क. **अङ्क विभाजन** **बोध · २**

✓ स्थानीय जनताले आफ्नो वास्तविक आवश्यकता चिन्ने भएकाले सही योजना छानिन्छ, वा श्रमदान र स्थानीय सामग्रीले लागत घट्छ भन्ने जस्तो एउटा महत्त्व लेखेमा।

✓ काम समयमै सकिन्छ, अपनत्व हुने भएकाले मर्मत र संरक्षण राम्रो हुन्छ, जनताको निगरानीले भ्रष्टाचार घट्छ वा जनताको लगानी गर्ने क्षमता बढ्छ भन्ने जस्तो अर्को महत्त्व लेखेमा।

ख. **अङ्क विभाजन** **बोध · २**

✓ वन फडानी, पहिरो र जलवायु परिवर्तनले मुहान सुक्दै गएका छन्, वा बस्ती डाँडामा र नदी बेँसीमा भएकाले पानी माथि तान्न महँगो पर्छ भन्ने जस्तो एउटा कारण लेखेमा।

✓ फोहोर र ढलले पानीका स्रोत प्रदूषित भएका छन्, शुद्धीकरण र वितरणका पूर्वाधार अपुग छन् वा स्रोतको संरक्षण र मर्मत कमजोर छ भन्ने जस्तो अर्को कारण लेखेमा।

ग. **अङ्क विभाजन** **बोध · २**

✓ यी हाम्रो मौलिक पहिचान र परम्पराका अङ्ग हुन्, वा स्थानीय साधनमा आधारित भएकाले सस्ता र सजिला हुन्छन् भन्ने जस्तो एउटा कारण लेखेमा।

✓ यी वातावरणमैत्री हुन्छन्, सुधारेर आयआर्जन र स्वरोजगार बढाउन सकिन्छ वा एक पटक हराए फेरि पाउन गाह्रो हुन्छ भन्ने जस्तो अर्को कारण लेखेमा।

घ. **अङ्क विभाजन** **प्रयोग · २**

✓ उपचार जति छिटो सुरु गऱ्यो निको हुने सम्भावना त्यति बढी हुन्छ, ढिलाइ गर्दा रोग बढ्छ र अन्तिम अवस्थाका बिरामीलाई बचाउन डाक्टरलाई पनि गाह्रो हुन्छ भनी लेखेमा।

✓ रोगको पहिचान र उपचार स्वास्थ्य संस्थामा परीक्षणबाट हुन्छ, त्यसैले बिरामी हुनेबित्तिकै नजिकको स्वास्थ्य संस्था लैजानुपर्छ भनी लेखेमा।

६ लामो उत्तर

अङ्क विभाजन **बोध · ४**

✓ अहिलेको अवस्थाको विश्लेषण र आवश्यकताको पहिचान गरी सबैभन्दा बढी महत्त्वको विषय छनोट गरिन्छ भनी लेखेमा।

✓ प्रस्ताव तयार गरी सम्बन्धित स्थानीय तहमा पेस गरिन्छ र अनुमानित बजेट तथा स्रोतको टुङ्गो लगाइन्छ भनी लेखेमा।

✓ उपभोक्ता समिति र स्थानीय तहका प्रतिनिधिबिच सम्झौता गरिन्छ भनी लेखेमा।

✓ परियोजनाको कार्यान्वयनको ढाँचा तय गरिन्छ र अन्त्यमा अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गरिन्छ भनी लेखेमा।

७ सोच्नुहोस्

उत्तर **उच्च दक्षता · २**

म सहमत छैन। पानीघट्ट खोलाको पानीले चल्छ, त्यसलाई डिजेल र बिजुली चाहिँदैन, त्यसैले यो सस्तो र वातावरणमैत्री छ। परम्परागत प्रविधि जोगाउनु भनेको आधुनिक प्रविधि त्याग्नु होइन। काठको पङ्खाको सट्टा धातुको पङ्खा राखेर सुधारिएको पानीघट्टले धान कुट्ने, तेल पेल्ने र सानो मात्रामा बिजुली निकाल्ने काम पनि गर्छ। यसरी पुरानो प्रविधिमा नयाँ ज्ञान जोड्दा दुवैको फाइदा लिन सकिन्छ। (राम्रो तर्क दिएको अर्को विचार पनि सही मानिन्छ।)

अङ्क विभाजन

✓ पानीघट्टलाई इन्धन चाहिँदैन, त्यसैले यो सस्तो र वातावरणमैत्री छ भन्ने जस्तो तर्क लेखेमा।

✓ परम्परागत प्रविधि जोगाउनु आधुनिक प्रविधि त्याग्नु होइन; सुधारिएको पानीघट्टले धान कुट्ने, तेल पेल्ने र बिजुली निकाल्ने काम पनि गर्छ भन्ने जस्तो तर्क लेखेमा।

Science Playground, काठुन्जे, भक्तपुर
विद्यार्थीसहित भ्रमणको समय लिन: https://science-playground.com/booking

८ क्रियाकलाप: हाम्रो समुदायका पूर्वाधार

(अङ्क नदिइने)

विद्यार्थीले पाउनुपर्ने नतिजा

हरेक पूर्वाधारमा आफ्नै समुदायको तथ्य हुनुपर्छ, जस्तै: विद्यालय र स्वास्थ्य संस्थाको सङ्ख्या र दुरी, इन्टरनेट र मोबाइल नेटवर्क, बिजुली कति घरमा छ, धारा र मुहानको अवस्था, सडक र सार्वजनिक यातायात। समस्यामा शिक्षक, स्वास्थ्यकर्मी वा औषधीको अभाव, मुहान सुक्नु, पानी प्रदूषित हुनु, सडक बिग्रिनु जस्ता कुरा र उपायमा जनसहभागिता, मर्मत, स्थानीय तहमा प्रस्ताव पेस गर्ने जस्ता कुरा आउनुपर्छ।

तहअनुसार अङ्क	ज्ञान	बोध	प्रयोग	उच्च दक्षता	**जम्मा**
अङ्क	१३	१०	५	२	**३०**